

YLÖJÄRVEN KAUPUNGIN
KONSERNIOHJE

Sisällysluettelo

1	Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite.....	3
2	Konserniohjeen soveltamisala.....	3
3	Konserniohjeen hyväksyminen ja sitovuus.....	3
4	Konserniohjaus ja -johtaminen.....	4
4.1	Toimivalta.....	4
4.2	Tytäryhteisön hallituksen jäsen.....	5
4.3	Konserniraportointi ja ennakkokäsityksen hankkiminen.....	6
5	Konsernitilinpäätöksen laadintaan liittyvä ohjeistus.....	7
6	Konsernin valvonta ja tilintarkastus sekä tietojensaantioikeus.....	8
7	Sisäinen valvonta ja riskienhallinta.....	9
8	Taloushallinto ja hankinnat.....	9
9	Rahoitus- ja sijoitustoiminta.....	9
10	Henkilöstöpolitiikka.....	10
11	Tiedottaminen konsernin asioista.....	10
	LIITE Kaupunkikonserni.....	11

1 Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Kaupungin konserniohjeella luodaan puitteet kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle, toimialamäärittelylle, hyvälle johtamis- ja hallintotavalle, hyvälle henkilöstöjohtamiselle ja raportoinnille kaupungin tavoitteiden mukaisesti.

Lisäksi konserniohjeen tavoitteena on yhtenäistää ja tehostaa konsernin yhteisöjen johtamis- ja hallintokäytäntöjä ja siten varmistaa riittävää avoimuutta ja tiedonkulkua, tulostietojen oikeellisuutta, sisäisen ja ulkoisen valvonnan riittävyttä ja toimivuutta, riskienhallintaa ja hyvää laskenta- ja kirjanpitokäytäntöä sekä tilintarkastustapaa siten, että kaupunkikonsernia ja kaupungin muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kaupunkikonsernin kokonaisuus huomioon ottaen.

Tytäryhteisöjen tulee hallintoa ja taloutta järjestäessään varmistaa, että yhteisössä toteutuvat terveet liiketoimintaperiaatteet, riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Kaupungin omaisuutta on hoidettava luotettavasti ja tehokkaasti kaupunkikonsernin kokonaisuus turvaten.

2 Konserniohjeen soveltamisala

Konserniohje koskee kaupunkia ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä (kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta). Asunto-osakeyhtiöiden omistajaohjaukseen konserniohjetta noudatetaan soveltuvin osin.

Konserniohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen omistajaohjauksessa. Osakkuusyhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §:ien tarkoittamaa omistusyhteisyyttä ja osakkuusyhteyttä.

Ylöjärven kaupunkikonserniin kuuluvat yhteisöt on mainittu ohjeen liitteenä. Liitettä päivitetään konsernirakenteen muuttuessa.

3 Konserniohjeen hyväksyminen ja sitovuus

Konserniohjeen hyväksyy kaupunginvaltuusto.

Kunkin tytäryhteisön hallitus käsittelee tämän ohjeen ja hyväksyy sen tytäryhteisöä sitovaksi. Asian käsittelystä tulee toimittaa pöytäkirjan ote kaupungin hallinto- ja talousosastolle.

Konserniohjetta noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä,

sopimuksista tai säännöistä muuta johdu. Konserniohjeeseen sisältyvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa pakottavaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon tulee ilmoittaa ristiriidasta välittömästi kirjallisesti kaupunginhallitukselle.

Kaupunki ottaa huomioon, ettei se loukkaa konserniohjeella tytäryhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatetta. Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

4 Konserniohjaus ja -johtaminen

4.1 Toimivalta

Konsernijohto

Konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Konsernijohto vastaa kuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä.

Kaupunginvaltuusto

- päättää omistajapoliittisista linjauksista ja hyväksyy konserniohjeet
- hyväksyy talousarviossa kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden keskeiset tavoitteet
- hyväksyy konsernitilinpäätöksen osana kaupungin tilinpäätöstä
- päättää kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen perusteista

Kaupunginhallitus

- vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta
- huolehtii kaupunkikonsernin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä
- esittää kaupunginvaltuustolle omistajapolitiikan linjauksia ja konserniohjeen periaatteita sekä tytäryhteisöille asetettavia tavoitteita
- valitsee edustajat tytäryhteisöjen ja osakkuusyhteisöjen yhtiökokouksiin tai vastaaviin kokouksiin hallintosäännön määräysten mukaisesti
- antaa ohjeet yhtiökokouksessa tai vastaavissa elimissä kaupunkia edustaville henkilöille kaupungin kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin, jollei ohjeiden antamista ole hallintosäännöllä annettu kaupungin muulle viranomaiselle

- raportoi osavuosisikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä kaupunginvaltuustolle tytäryhteisöjen toiminnasta ja taloudesta
- seuraa kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen toimintaa ja tekee tarvittaessa toimenpide-ehdotukset havaitsemistaan epäkohdista
- antaa konsernihallintoa koskevia ohjeita (esim. henkilöstöpolitiikka, tietohallinto, hankinnat, raportointi, sisäinen valvonta ja riskienhallinta, rahoitus)

Kaupunginjohtaja

- vastaa kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden suunnittelusta
- vastaa kaupunkikonsernin operatiivisesta johtamisesta, ohjauksesta, seurannasta ja valvonnasta
- ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista kaupunginhallitukselle viivyttämättä

Tarkastuslautakunta

- arvioi kaupunkikonsernille asetettujen tavoitteiden toteutumista
- huolehtii kaupungin ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta

4.2 Tytäryhteisön hallituksen jäsen

Kuntalain 47 §:n mukaan kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus, riippumattomuus ja kyky arvioida yhteisön hyvää hallinto- ja johtamistapaa.

Hallinto- ja kuntalain esteellisyyttä koskevat säännökset on otettava edustajia valittaessa huomioon. Hallitusjäsen ehdokkaiksi tulee nimetä ja valita tasa-arvolain mukaisesti tasapuolisesti naisia ja miehiä. Tytäryhteisöjen hallituksiin nimetään kaupunkikonsernin ulkopuolisia henkilöitä, mikäli se on kaupunkikonsernin kokonaisedun näkökulmasta perusteltua.

Yhtiökokous valitsee hallituksen jäsenet. Jäsenet valitaan vuodeksi kerrallaan, ellei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä.

Yhtiön hallitus on kollektiivisesti vastuussa päätöksistään. Hallituksen jäsenen henkilökohtainen vahingonkorvausvastuu voi syntyä muun muassa vaadittavan huolellisuusvelvoitteen tahallisella tai huolimattomalla rikkomisella, rikkomalla osakeyhtiölakia, muita lakeja tai yhtiöjärjystä. Tytäryhtiön tulee vakuuttaa hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja liiketoiminnan laajuuden ja riskien mukaisella vastuuvakuutuksella.

Palkkioiden ja matka-/kulukorvausten määräytymisessä noudetaan soveltuvin osin kaupungin hallintosäännön määräyksiä.

4.3 Konserniraportointi ja ennakkokäsityksen hankkiminen

Kaupunkikonsernin talousarvio sisältää toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet myös tytäryhteisöjen osalta. Tytäryhteisö raportoi lyhyesti tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehitymisestä sekä arvion niihin liittyvistä riskeistä kaupungin osavuositarkastuksen yhteydessä. Tytäryhteisöt toimittavat kyseiset tiedot kaupunkikonsernin aikataulun mukaisesti ja aikatauluttavat hallitus-työskentelynsä siten, että tiedot on raportoitavissa. Tarkemmat ohjeet raportoinnista antaa talousjohtaja. Kohdassa 5 on tarkemmat ohjeistukset koskien tilinpäätösraportointia.

Tytäryhteisöjen on raportoitava erikseen, mikäli sen toiminnassa ilmenee olennaisia poikkeamia suunnitellusta.

Tytäryhteisön on jo valmisteluvaiheessa hankittava konsernijohdon ennakkokäsitys tehdessään päätöstä merkittävästä asiasta. Omistajan ennakkokäsitys haetaan konsernijohdolta seuraavista asioista päätettäessä:

- yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen muuttamisesta
- tytäryhteisön perustamisesta
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttamisesta
- asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat kaupunkistrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista
- yhteisön toiminnan muuttamisesta siten, että yhteisö voi menettää hankinta-lainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kaupunkiin
- toimitusjohtajan valinnasta ja palkkausjärjestelmästä
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvista tai epätavallisin ehdoin tehtävistä sopimuksista yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttamisesta sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopumisesta
- periaatteellisesti tai taloudellisesti merkittävistä sopimuksista ja toiminnan laaja-kantoisista muutoksista sekä merkittävistä henkilöpoliittisista ratkaisuista
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinnasta tai vaihtamisesta
- eläkeyhtiön valinnasta ja vaihtamisesta
- tulospalkkiojärjestelmän käyttöönotosta ja järjestelmään tehtävistä olennaisista muutoksista

- yhtiökokoukselle tehtävästä voitonjakoehdotuksesta, mikäli se poikkeaa yhtiön noudattamasta tavanomaisesta voitonjakokäytännöstä
- yhteisön omaisuuden luovuttamisesta konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutumisesta
- merkittävistä uusista investoinneista tai toiminnan muusta laajentamisesta
- kiinteistö- tai yrityskaupoista
- merkittävästä lainanotosta ja omaisuuden panttaamisesta tai vakuuden antamisesta
- osakeannista tai muusta pääomarakenteen muuttamisesta
- fuusiosta tai diffuusiosta

Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokäsitys on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä kokouksessa, kun ennakkokäsityksen alaisesta asiasta tehdään päätös hallituksen kokouksessa.

Konsernijohton ennakkokannanoton antaa kaupunginjohtaja. Tytäryhteisön päätöksenteko ja valmistelu kannanottoa vaativassa asiassa on järjestettävä niin, että kaupunginjohtajalla on ennen kannanottoa mahdollisuus saattaa asia kaupunginhallituksen käsiteltäväksi, ellei painavista erityisistä syistä muuta johdu.

Mikäli ennakkokäsitysmenettelyn piiriin kuuluvasta asiasta päättäminen kuuluu yhtiökokoukselle, konsernijohton määrittämä taho huolehtii siitä, että tarvittaessa pöytäkirjanotteeseen, jolla henkilö valtuutetaan edustamaan kaupunkia yhtiökokouksessa, sisällytetään kaupungin kannanotto ennakkokäsitysmenettelyn alaiseen asiaan.

Lopullinen päätösvalta ja vastuu ennakkokäsitystä edellyttävästä asiasta on aina yhteisön omalla päätöksentekoelimellä, vaikka kaupungin ennakkokäsitys päätettävään asiaan on hankittu ennen yhteisön päätöstä.

5 Konsernitilinpäätöksen laadintaan liittyvä ohjeistus

Kaupungin konsernitilinpäätöksen tarkoituksena on selvittää ne varat, velat ja vastuut, joihin kaupungilla on omistajuuteen tai sopimukseen perustuvaa määräysvaltaa, velvoitteita ja vastuuta. Kaikissa konserniin kuuluvissa yhteisöissä tulee noudattaa kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätösperiaatteita, kuntalain konserninyhteisöjä koskevia säännöksiä ja hyvää kirjanpitolapaa.

Kuntalain 117 §:n mukaan kunnan tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kunnanhallitukselle kaupunkikonsernin taloudellisen

aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot. Kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen on annettava kirjanpitolain mukaiset tiedot konsernitilinpäätöstä varten viimeistään helmikuun loppuun mennessä. Tytäryhteisön hallituksen on käsiteltävä tilinpäätös ennen tätä aikarajaa. Konsernitilinpäätöksessä yhdisteltävien yhteisöjen on järjestettävä talous- ja tiliasioiden hoito niin, että konsernitilinpäätös voidaan laatia. Tällaisia seikkoja ovat:

- tytäryhteisöjen tilikausi on kalenterivuosi
- mahdollisimman yhdenmukaiset tilipuitteet ja mahdollisuus erottaa konsernin sisäiset liiketapahtumat
- yhdenmukaiset arvostus- ja jaksotuseriaatteet (mm. suunnitelman mukaisten poistojen laskeminen taseen pysyville vastaaville kaupungissa hyväksytyn poistosuunnitelman mukaisesti)

Talusojohtajalla on toimivalta antaa tarkempia ohjeita konsernitilinpäätöksen laatimista varten.

6 Konsernin valvonta ja tilintarkastus sekä tietojensaantioikeus

Konserniyhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtaja vastaavat niiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuudesta ja tuloksellisuudesta. Konsernivalvonnasta vastaa konsernijohto, joka voi käyttää apuna, talusojohtajaa, osastopäällikköä tai muuta erikseen velvoitettua henkilöstöä. Tilintarkastaja tarkastaa onko konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Kuntalain 122 §:n mukaan kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava kunnan tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole perusteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä. Ylöjärven kaupunkikonserniin kuuluvan tytäryhteisön tilintarkastajaksi valitaan kaupungin valitseman tarkastusyhteisön palveluksessa oleva JHT-tilintarkastaja. Konserniin kuuluvilla asunto-osakeyhtiöllä sallitaan toiminnan luonteen ja yhtiöiden pienen koon vuoksi myös muunlaiset tilintarkastusjärjestelyt.

Tilintarkastajalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kaupungin viranomaisilta ja kaupunkikonserniin kuuluvilta yhteisöiltä tiedot ja nähtäväkseen asiakirjat, joita hän pitää tarpeellisina tarkastustehtävän hoitamiseksi.

Tarkastuslautakunnalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kunnan viranomaisilta tiedot ja nähtäväkseen asiakirjat, joita se pitää tarpeellisena arviointitehtävän hoitamiseksi. Tarkastuslautakunnalla tietojensaantioikeus on toimitusjohtajana. Lautakunnan tietojensaantioikeutta käytetään lautakunnan tekemän päätöksen perusteella.

Tilintarkastaja ja tarkastuslautakunnan jäsenet toimivat virkavastuulla. Heillä on salassapitovelvollisuus.

Luottamushenkilöllä on kuntalain 83 §:n nojalla oikeus saada kunnan konsernijohdolta sen hallussa olevia kunnan tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Luottamushenkilö ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.

7 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on edistää strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista, toiminnan lainmukaisuutta, hyvän johtamis- ja hallintotavan toteutumista sekä niihin liittyvien riskien ennaltaehkäisyä ja hallintaa. Kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen tulee noudattaa Ylöjärven kaupunginvaltuuston hyväksymiä kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen perusteita sekä kaupunginhallituksen antamia sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevia ohjeita. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen kuuluu tytäryhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulle.

Vakuutukset kilpailutetaan mahdollisuuksien mukaan yhteisesti koko konsernin osalta.

8 Taloushallinto ja hankinnat

Tytäryhteisöissä taloushallinto hoidetaan pääsääntöisesti käyttämällä talouspalvelujen kilpailuttamaa palveluntarjoajaa. Talousjohtaja voi antaa tarkempaa ohjausta tilitoimistolle tytäryhteisöjen kirjanpitoon ja raportointiin liittyen.

Hankintayksiköiksi katsottavien tytäryhteisöjen on noudatettava julkisista hankinnoista annettuja säännöksiä. Tytäryhteisöt noudattavat Ylöjärven kaupungin hankintaohjetta ja ovat ohjeen mukaisesti mukana niissä yhteishankintasopimuksissa, joihin kaupunki on sitoutunut.

9 Rahoitus- ja sijoitustoiminta

Kaupunkikonsernin taloutta tulee suunnitella ja hoitaa kestävästi ja kokonaisvaltaisesti. Konserniyhteisöjen tulee hankkia konsernijohdon näkemys lainanottoon/antolainaukseen ja sijoitustoimintaan liittyvissä kysymyksissä. Konsernin rahoitushuollossa hyödynnetään kaupungin hyvä luottokelpoisuus ja pyritään saamaan volyy-

mietuja rahoituksen hankinnassa, sijoitustoiminnassa sekä maksuliikkeen hoidossa toimimalla mahdollisuuksien mukaan keskitysti. Tytäryhteisöt voidaan liittää konsernitilin käyttäjiksi kaupunginhallituksen ja tytäryhteisön hallituksen yhdenmukaisilla päätöksillä

Kaupunki voi myöntää kaupunginvaltuuston päätöksellä omavelkaisia takauksia, täytetakauksia ja toissijaisia takauksia. Kaupunginhallitus hyväksyy taattavan lainan ehdot ennen takauksen täytäntöönpanoa. Tytäryhteisöt maksavat takausprovision kaupungille taattavan lainan jäljellä olevan pääoman mukaan.

10 Henkilöstöpolitiikka

Kukin yhteisö hoitaa henkilöstöpolitiikkansa itsenäisesti. Tytäryhteisöt noudattavat soveltuvin osin kaupungin henkilöstöpolitiikkaa ja rekrytoinnin periaatteita. Harkinnanvaraisten työsuhteen etujen myöntämisessä yhteisöt pyrkivät noudattamaan kaupungin käytäntöä. Konserniyhteisöjen henkilöstö voi osallistua kaupungin järjestämiin henkilöstökoulutuksiin ja muihin henkilöstölle suunnattuihin tilaisuuksiin. Kaupungin henkilöstöedut ovat käytössä myös tytäryhteisöjen henkilöstöllä, jollei yhteisöillä ole päätetty omia vastaavanlaisia järjestelmiä.

Konsernissa otetaan huomioon sisäiset henkilöstön siirtotarpeet. Konsernissa pidättydytään lisäeläke- ja muista erityisistä etuusjärjestelyistä. Tytäryhteisöjen tulee järjestää eläkevakuutusensa Kevassa, jollei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä.

11 Tiedottaminen konsernin asioista

Kuntalain 29 §:n mukaan kaupungin on sopivin tavoin tiedotettava asukkailleen, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille yhteisön tai säätiön toiminnasta. Kaupunginhallitus ohjaa ja johtaa kaupungin ja kaupunkikonsernin viestinnän kokonaisuutta.

Yhteisöjä koskevasta tiedotuksesta vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kaupungin puolesta kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kaupungin yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

LIITE

KAUPUNKIKONSERNI

Ylöjärven kaupunki

Tytäryhteisöt

Ylöjärven Vesi Oy
100%

Ylöjärven Yrityspalvelu Oy
100 %

Kiinteistö Oy Ylöjärven
Työtuvat
100 %

Kiinteistö Oy Kurun
Kotikonnut
100 %

Ylöjärven Jäähalli Oy
99,9 %

As Oy Viljakkalan Viertotie
65,55 %

As Oy Ylöjärven Aureen rivi
55 %

Osakkuusyhteisöt

Kiinteistö Oy Viljakkalan
liikekeskus
26,26 %

Kuntien hankintapalvelut
KuHa Oy
21,30 %

Kuntayhtymät

Pirkanmaan Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä
5,90 %

Pirkanmaan liitto
5,27 %

Tampereen kaupunkiseudun
kuntayhtymä
6,87 %